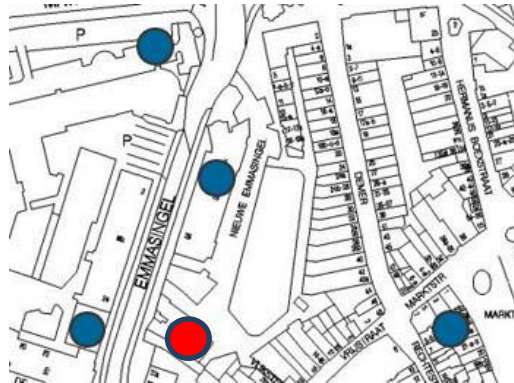

Emmasingel 31

Korte omschrijving

FABRIEKSGEBOUW waarin Philips in 1891 begon met de fabricage van gloeilampen. Voorheen waren hier achtereenvolgens vanaf 1869 de draadnagelfabriek van de Gebroeders Raijmakers en vanaf 1876 de textielfabriek van de Gebroeders Schröder gevestigd. Nadat deze fabriek in 1888 door brand was verwoest, werd een nieuw gebouw opgetrokken, dat in 1891 door Philips werd aangekocht. De fabriek werd in 1908 aangepast en in 1926 na een brand grotendeels herbouwd. Het geheel is samengesteld uit twee eenlaagse blokken aan de straatzijde, links met twee zadeldaken, rechts met een schilddak. Tussen deze gebouwen bevindt zich de ingang en de schoorsteen en daarachter een fabriekshal met lichtkappen en een kantoor. Van de vroegere fabriek resteert waarschijnlijk nog de schoorsteen, het kantoor aan de achterzijde en een gedeelte van de voorzijde. Op de voet van de schoorsteen is in 1951 een gedenkplaat met de beeltenis van Gerard Philips aangebracht.

Datum van aanwijzing: 27-08-2001
Datum van registratie: *24-06-2002
Kadastrale gegevens bij inschrijving: Eindhoven D 3121
Rijksmonument nummer complex: 518716
Rijksmonument nummer pand: 518719

Redengevende omschrijving

COMPLEX

Inleiding

In 1891 startten F. Philips en zijn zoon G. Philips met de fabricage van kooldraadgloeilampen in een voormalig textielfabriekje aan de Emmasingel in Eindhoven. Het hier beschreven complex Emmasingel is ontstaan in opdracht van Philips, als gevolg van de enorme groei die het bedrijf aan het begin van de twintigste eeuw doormaakte. De meeste gebouwen van het fabriekscomplex zijn gelegen op een rechthoekig terrein in het centrum van Eindhoven. Aan de noordzijde wordt dit terrein begrensd door de Mathildelaan (die parallel aan de spoorlijn loopt), in het westen door de Vonderweg, in het zuiden door de Willemstraat en in het oosten door de Emmasingel. Een aantal kantoorpanden aan de Willemstraat zijn direct toegankelijk, voor het overige deel is het terrein niet openbaar. Aan de

Rijksmonument

overzijde van de Emmasingel bevinden zich nog enkele objecten die tot het complex gerekend kunnen worden, hiertoe behoort ook het textielfabriekje waarin de eerste productie van Philips tot stand kwam. Deze panden zijn niet op een besloten terrein geplaatst maar vormen een onderdeel van de totale bebouwing van het centrum.

De vroegste nog bestaande bebouwing op het besloten terrein aan de Emmasingel stamt uit 1911, vanaf het begin van de twintigste eeuw zijn binnen dat gebied steeds gebouwen toegevoegd maar er zijn ook objecten gesloopt ten gunste van nieuwbouw. De bebouwing bestaat vooral uit industriegebouwen waarvan er een groot aantal door de architecten L. Scheffer en D. Roosenburg zijn ontworpen (later waren zij samen werkzaam in het architecten en ingenieursbureau TABROS en hebben in die samenstelling meerdere opdrachten van Philips uitgevoerd). Aan de buitenranden van het gebied zoals aan de Willemstraat en Vonderweg zijn enkele kantoren geplaatst. Deze panden volgen het verloop van de straten, verder zijn de objecten ogenschijnlijk willekeurig geplaatst. De betonnen verdiepingsgebouwen aan de Emmasingel en op de hoek van de Emmasingel met de Mathildelaan zijn gezichtsbepalend voor het complex. Door hun schaal domineren zij in de verder kleinschalige stedelijke omgeving.

Het aantal te beschermen objecten binnen het boven omschreven gebied bedraagt vijf, ze liggen voornamelijk parallel aan de omsluitende straten en spoorlijn, aan de oostelijke en zuidelijke randen van het gebied.

Omschrijving

Het betreft een aantal fabrieksgebouwen, aan het eind van de jaren twintig van de twintigste eeuw in opdracht van Philips uitgevoerd. Deze fabrieksgebouwen kenmerken zich door een functionele vormgeving, uitgevoerd in beton.

De kantoorgebouwen, uit dezelfde periode als de fabrieksgebouwen, hebben een meer uiteenlopende verschijningsvorm.

Het betreft de gebouwen: ED/EC (de Lichttoren), De Witte Dame (vm. EE/EF/EG/EH), EHH (Willemstraat 20A), EM (Emmasingel 29) en EN (vm. textielfabriekje, thans bedrijfsmuseum).

Waardering

Het complex van de Philipsgebouwen aan de Emmasingel is van algemeen belang.

Het geheel heeft cultuurhistorisch belang als voorbeeld van de sociaaleconomische ontwikkeling van de nijverheid, in het bijzonder de stichting van de op nationaal niveau belangrijk zijnde Philipsfabrieken en als visualisatie van de typologische ontwikkeling van kleinschalige gebouwen tot grootschalige hoogbouw voor de industrie.

Het heeft innovatieve waarde vanwege de grootschalige en technisch uitgewerkte toepassing van gewapend betonconstructies.

Het is architectuurhistorisch van belang vanwege de uiterst sobere, maar indrukwekkende vormgeving van een deel der gebouwen en als voorbeeld van de toegepaste combinatie van bouwelementen; het is tevens van belang in het oeuvre van de architect Roosenburg.

Het geheel is tevens van belang vanwege de gaafheid van het ex- en interieur. Het is zeldzaam wegens opzet en constructie en als samenhangend industrielandchap langzamerhand zeldzaam.

Inleiding

Voormalige **TEXTIELFABRIEK**, gebouwd in 1891. Na brand werd het gebouw in zijn oorspronkelijke vorm hersteld. Thans doet het gebouw dienst als bedrijfsmuseum van Philips.

Omschrijving

Het pand heeft een samengestelde bakstenen bouwmassa op een in grote lijnen rechthoekige plattegrond.

Aan de straatzijde bevinden zich twee eenlaags blokvormige bouwmassa's, het meest links gelegen gedeelte is voorzien van een dubbel zadeldak, gedekt met kruispannen. Het rechtergedeelte heeft een schilddak, gedekt met verbeterde Hollandse pannen. Tussen deze twee delen is een ingang aanwezig. Ervoor is een ronde fabrieksschoorsteen geplaatst. Achter boven beschreven gedeelte ligt een hal onder plat dak, in het midden voorzien van lichtkappen. Vensters en deuren zijn vernieuwd.

Rijksmonument

Waardering

Het voormalige fabrieksgebouw, thans als museum deel uitmakend van de Philipsgebouwen aan de Emmasingel is van algemeen belang. Het gebouw heeft cultuurhistorisch belang als voorbeeld van de sociaaleconomische ontwikkeling van de nijverheid, in het bijzonder de stichting van de op nationaal niveau van belang zijnde Philipsfabrieken, het is van belang als goed en herkenbaar voorbeeld van een kleinschalig fabrieksgebouw. Het is architectuurhistorisch van belang vanwege de uiterst sobere vormgeving. Het heeft ensemblewaarden als onderdeel van een groter geheel. Het is als voorbeeld van een kleinschalig fabrieksgebouw langzamerhand zeldzaam geworden.

Monumenten Inventarisatie Project (M.I.P.)

Adres: Emmasingel 31

Naam: Philips-gebouw EN

Oorspronkelijke functie: Textiel fabriek

Hoofdfunctie: Boerderij, molen, bedrijf

Type: Industrie

Bouwperiode: 1888

Gevels en materialen: Baksteen.

Vensters en deuren: Vensters en deuren vernieuwd.

Dak en bedekking: Laaggedeelte met zadeldak (met lichtbanden) en schilddak. Hooggedeelte met platdak, zadeldaklicht.

Interieur: Kleine wenteltrapjes, gietijzeren leuning. Stalen trap.

Motivering: Industrieel-archeologisch belang.

Bijzonderheden: Fabriek na brand herbouwd. Fabrieksschoorsteen met portretreliëf van dr. G.L.F. Philips (1951, Louise Beijerman). De stalen trap heeft model gestaan voor latere Philipsgebouwen.